



1882

**KONYA TİCARET ODASI**  
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

# RUSYA – UKRAYNA SAVAŞININ TÜRKİYE EKONOMİSİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

**MUSTAFA KESKİN**



**Araştırma Raporu**

**Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü**

KONYA  
Nisan, 2022  
[www.kto.org.tr](http://www.kto.org.tr)

## İÇİNDEKİLER

<b>1. GİRİŞ .....</b>	<b>1</b>
<b>2. SAVAŞ DURUMU .....</b>	<b>1</b>
2.1. Krizin Kısa Tarihçesi .....	1
2.2. Güncel Durum .....	1
<b>3. YAPTIRIMLAR.....</b>	<b>2</b>
<b>4. TÜRKİYE'YE ETKİLERİ .....</b>	<b>10</b>
4.1. Ekonomik Etkileri.....	10
4.2. Enerji Etkileri .....	12
4.3. Politik Etkileri.....	13
4.4. Ticaret ve İş Ortaklıklarına Etkileri.....	13
4.5. Turizm Etkileri.....	14
4.6. Gıda Etkileri .....	14
<b>5. POTANSİYEL FIRSATLAR.....</b>	<b>15</b>
<b>6. SONUÇ.....</b>	<b>15</b>
<b>7. KAYNAKÇA.....</b>	<b>16</b>

## 1. GİRİŞ

Pandemi sürecinin dünya ekonomileri üzerindeki etkileri henüz geçmemişken Rusya-Ukrayna savaşı dünya gündemini değiştirmiştir. Rusya'nın Ukrayna'ya yapmış olduğu saldırıların ardından maruz kaldığı yaptırımlar ve Rusya'nın geri adım atmaması dünya ve Türkiye ekonomisini olumsuz yönde etkilemektedir. Salgın sürecinin bitmesiyle yeniden toparlanma sürecine giren Türkiye ekonomisi her iki ülkeye de başta enerji, gıda ve turizm olmak üzere bağımlıdır. Savaşın başlaması ve devam eden süreçte Avrupa Birliği başta olmak üzere diğer ülkeler Rusya'ya peş peşe ciddi yaptırım kararları almışlardır. Bu yaptırımların Türkiye'yi etkilemesi beklenmektedir.

Bu çalışma savaşın kısa tarihçesi ve güncel durumu ile başlayıp, Rusya'ya yapılan yaptırımlar ile devam edip Türkiye ekonomisine etkileri ile sonlandırılacaktır.

## 2. SAVAŞ DURUMU

### 2.1. Krizin Kısa Tarihçesi

Rusya - Ukrayna arasında tanık olunan krizlerin tarihi orta çağa kadar uzanmaktadır. Rusya Devlet Başkanı Putin her ne kadar krizlerle dolu bir ilişkileri olsa da Ukrayna'yı ortak geçmişleri nedeniyle "tek halk" olarak tasvir etmektedir.

1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla Rusya, Ukrayna ve Belarus Bağımsız Devletler Topluluğu'nu kurmuştur. Rusya bu birlik ile nüfuzunu korumak ve ucuz doğal gaz üretimiyle ülkeleri kendisine bağlamayı amaçlamıştır. Belarus-Moskova ilişkilerinde sıkı bir ittifak varken Ukrayna, Rusya'nın istikametinde ilerlemeyerek Batılı devletlerle ilişkilerini güçlendirmiştir.

Rusya 2014 yılında Ukrayna'da oluşan otorite boşluğunu fırsata çevirerek Kırım'ı egemenliği altına almıştır. Bu olayla birlikte iki ülke arasındaki ilişkiler büyük tahribata uğramıştır. Ukrayna-Rusya sınırında bulunan Donetsk'te Rusya güdümlü ayrılıkçılar ile Ukrayna ordusu arasında çatışmalar yaşanmıştır. Avrupa ile Rusya arasında konumlanan Ukrayna, Rus ve Batı yanlıları şeklinde ikiye bölünmüştür.

### 2.2. Güncel Durum

Vladimir Putin 24 Şubat 2022 sabahında yapmış olduğu ulusa sesleniş konuşmasının ardından Rusya güçleri birden fazla cepheden Ukrayna'ya girerek askeri noktaları hedef almışlardır. Rusya yönetiminin amacı Ukrayna rejimini değiştirmek ve yerine Belarus gibi Rus yanlısı bir yönetim getirmektir. Bu kapsamda Ukrayna askeri kuvveti Rusya'dan daha zayıf olduğu için şehir savunması planlayıp yıpratma taktiği uygulamaktadır. Bundaki amaç savaşta Rusya aleyhine maliyetini artırmaktır.

Savaşın ilk etabında Batılı güçler Ukrayna'ya doğrudan destek vermese de, daha sonra Rusya'ya birbiri ardına yapılan ekonomik yaptırımları uygulamaya başlamıştır. Başta Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik

Devletleri olmak üzere birçok ülke yapacağı ekonomik yaptırımları ilan etmiştir. Buna ek olarak Ukrayna'ya silah ve mühimmat desteği vererek Ukrayna sivillerini örgütlemiştir.

Türkiye iki ülke arasındaki krizi çözmek için hem Putin ile hem de Zelenski ile iletişime geçmiştir. Antalya'da düzenlenen bir barış zirvesinde Dış İşleri Bakanları bünyesinde yapılan toplantı ve alınan kararlar bir nebze olsa savaşın seyrini hafifletmiştir. Ayrıca Türkiye garantörlüğünde İstanbul'da müzakere heyetleri ile toplantı yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN iki ülke arasındaki zirvenin başkanlar nezdinde tekrarlanması konusunda tavsiyede bulunmuştur.

### 3. YAPTIRIMLAR

28 Şubat 2022'de başta ABD ve Avrupa Birliği olmak üzere Rusya aleyhinde uygulayacakları kısıtlamaları ardı ardına ilan etmiştir. Rusya'nın 643 milyar dolar tutarında döviz rezervi bulunmaktadır. ABD ve Avrupa Merkez Bankaları kendi bünyelerinde bulunan miktara Rusya'ya karşı erişim kısıtlaması getirmiştir. Bloke edilen miktar toplam miktarın yarısı kadarını oluşturmaktadır. Rusya'nın varlık fonlarının uluslararası piyasalardan borçlanması durdurulmuştur. Uluslararası fon transferlerini sağlayan SWIFT sisteminden neredeyse tüm Rus bankaları çıkartılmıştır. Bu noktada Rus bankalarının tamamının SWIFT sisteminden çıkarılmaması Rusya'nın sahip olduğu doğal gaz ve diğer enerji kaynaklarının ihracatından kaynaklanmaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri enerji konusunda Rusya'ya bağımlı olduklarından dolayı bu hususta özel bir ayrıcalık tanımıştır.

Savaşın devam etmesinin başta ham petrol ve doğal gaz olmak üzere enerji maliyetlerini küresel olarak artıracığı düşünülmektedir. Brent petrolün 100 doların altına düşmeyeceği ve doğal gaz fiyatının bugünkü fiyatın iki katı kadar artacağı uzmanlar tarafından tahmin edilmektedir. Fiyatların bu şekilde yükselmesi kaya gazı ve petrolü arzının teşvikini tetiklemektedir. Kaya gazı ve petrolünün arzı gerçekleşirse enerji fiyatlarını düşürebilecektir. Her iki kaynağında arzı için fiyatların sabit kalması için bir beklenti olması gerekmektedir. Fiyatlarda oluşan aşağı-yukarı yönlü ciddi devinimler uygun bir beklentinin olmadığı yönünde sinyal vermektedir. Genellikle savaş esnasında tarım ürünlerindeki fiyatlarda ciddi artışlar yaşanmaktadır. Bundan sebeple buğday, arpa ve mısır gibi ürünlerin fiyatlarındaki artışın devam etmesi beklenmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin başta ekonomik yapıları olmak üzere gıda, enerji taleplerinin karşılanması artan fiyatlar ile daha sıkıntılı bir sürece girecektir. Karşılıklı alınan kısıtlayıcı uygulamalar başta gıda ve hammadde olmak üzere tüm ürünlerin tedarik zincirlerinde ciddi problemler oluşturması beklenmektedir.

## A. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği'nin Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmıştır.

Şekil 1: Avrupa Birliği Yaptırımları

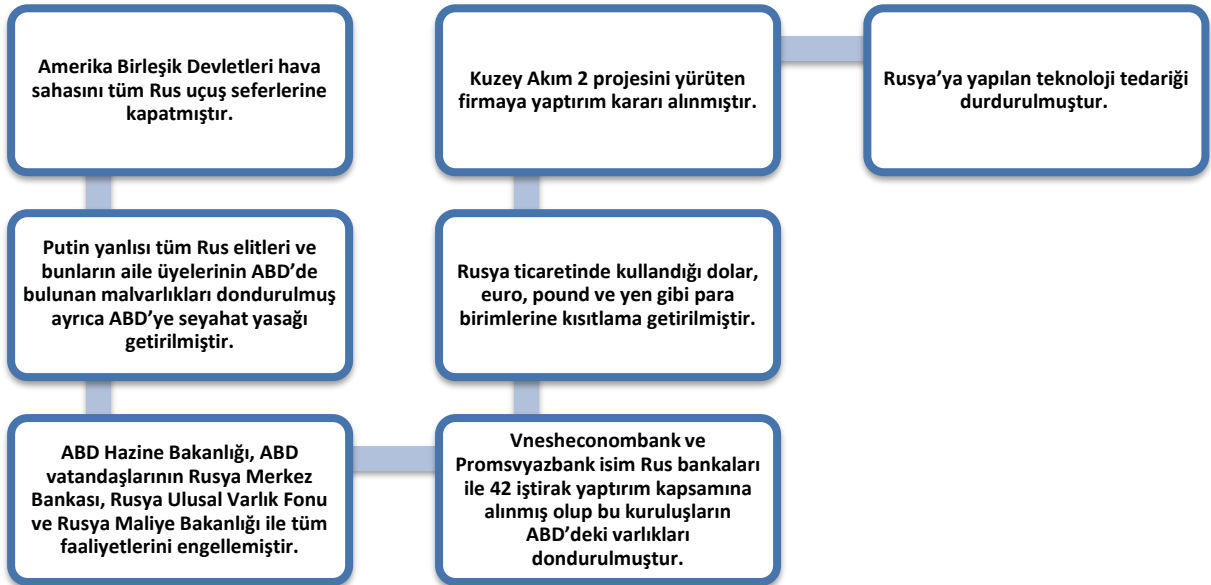


Kaynak: Medyascope

## B. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nin Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda gösterilmektedir.

Şekil 2: Amerika Birleşik Devletleri Yaptırımları

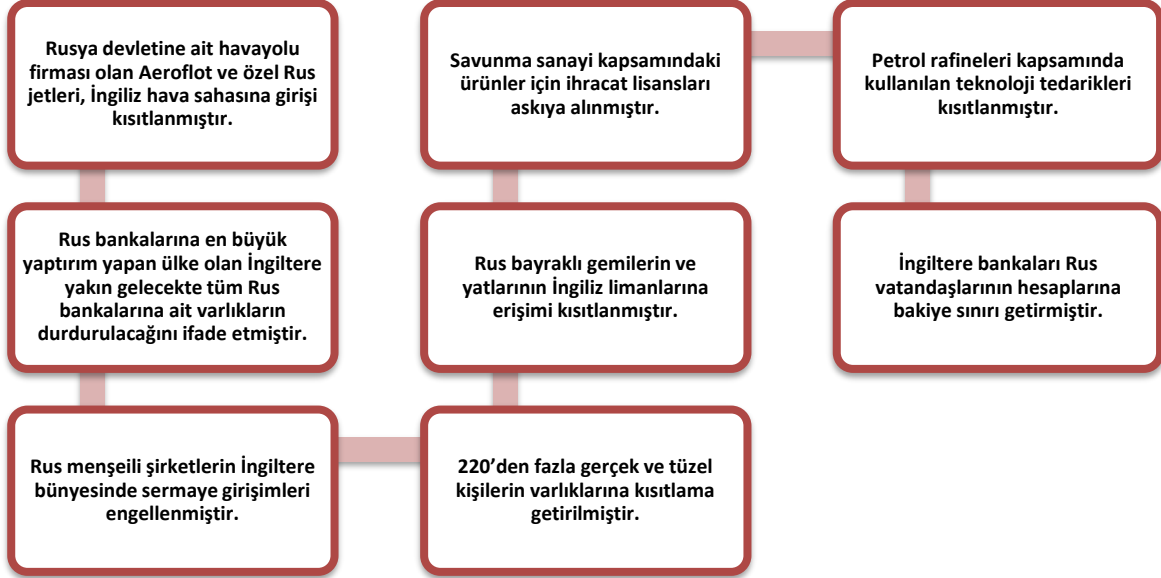


Kaynak: Medyascope

## C. İngiltere

İngiltere'nin Rusya'ya karşı uyguladığı yaptırımlar aşağıda sıralanmaktadır.

Şekil 3: İngiltere Yaptırımları



Kaynak: Medyascope

## D. Kanada

Kanada'nın Rusya'ya karşı uyguladığı yaptırımlar aşağıda gösterilmektedir.

Şekil 4: Kanada Yaptırımları

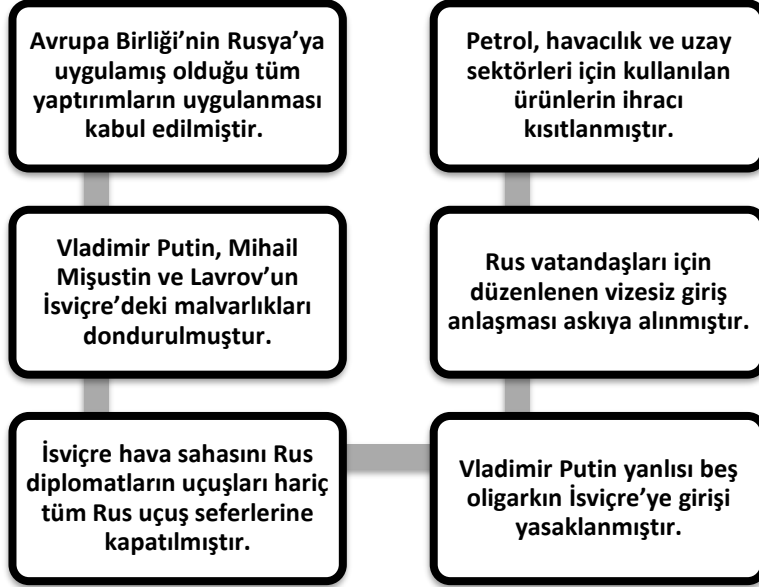


Kaynak: Medyascope

## E. İsviçre

İsviçre'nin Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmıştır.

Şekil 5: İsviçre Yaptırımları

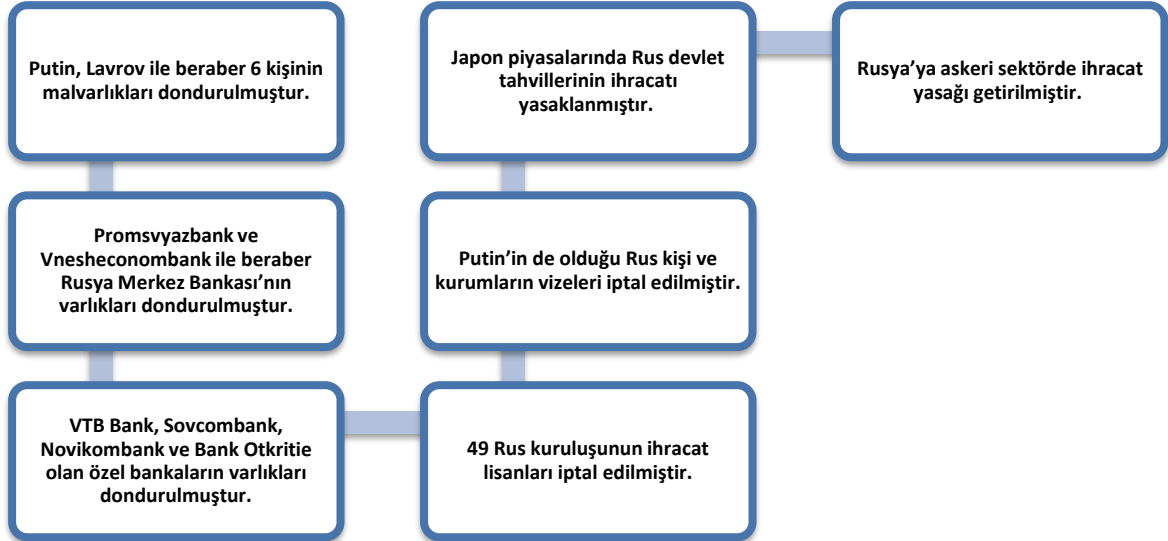


Kaynak: Medyascope

## F. Japonya

Japonya'nın Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmaktadır.

Şekil 6: Japonya Yaptırımları

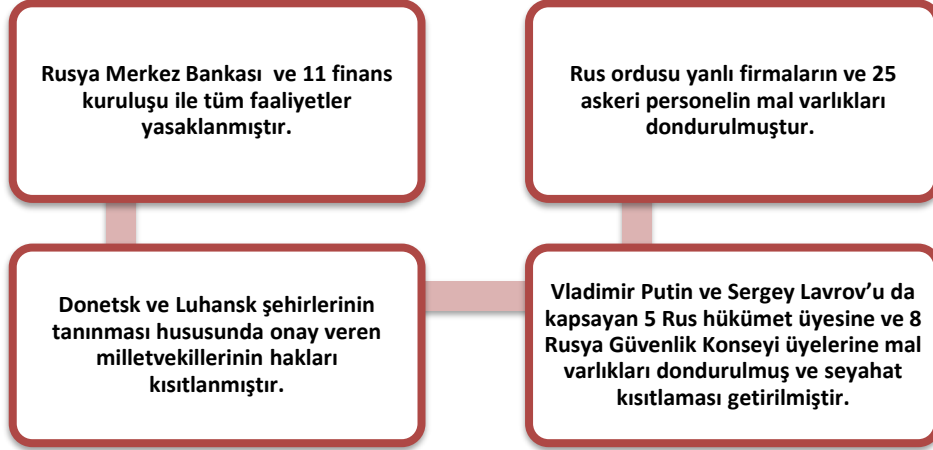


Kaynak: Medyascope

## G. Avustralya

Avustralya'nın Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda gösterilmektedir.

**Şekil 7: Avustralya Yaptırımları**

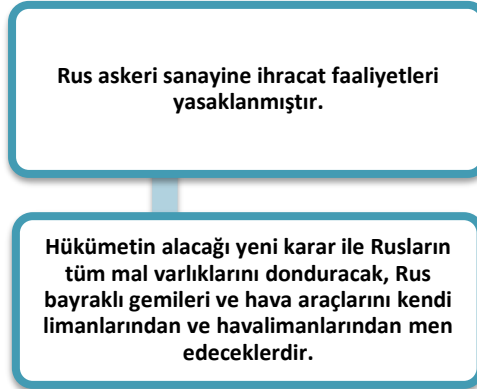


Kaynak: Medyascope

## H. Yeni Zelanda

Yeni Zelanda'nın Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmaktadır.

**Şekil 8: Yeni Zelanda Yaptırımları**



Kaynak: Medyascope

## İ. Küresel Şirketler

Küresel şirketlerin Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmaktadır.

### Şekil 9: Küresel Şirketlerin Yaptırımları

BBC, Rusya'daki tüm program faaliyetlerini sonlandırmıştır.

Visa, Mastercard ve American Express Rusya'daki işlemlerini dondurmuştur.

UPS, FedEx ve DHL firmaları Rusya istikametli gönderilerini durdurma kararı almıştır.

Volkswagen Rusya'da araba üretimini durdurmuş, Volvo ve Scania ise Rusya'ya araç satış faaliyetlerini ertelemiştir.

Maersk, MSC, CMA ve CGM Rusya istikametinde seferlere çıkmayacağını duyurmuştur.

Shell, ExxonMobil ve BP Rusya'daki faaliyetlerini tümüyle sonlandırdığını açıklamıştır.

Airbus ve Boeing, Rusya'ya yapmış olduğu uçak parçaları ihracatını yasaklamıştır.

Samsung, Nokia, Panasonic, Yamaha Motor, Dell, Canon, Ericsson Rusya'ya yönelik satışlarını durdurmuştur.

Google, Russia Today'i arama sonuçlarından kaldırmış ve Rusya'da hizmet satışlarını durdurmuştur.

Google'ın çevrimiçi ödeme sistemi olan Google Play'in Rusya işlemleri kısıtlanmıştır.

Apple, Rusya'daki tüm ürün satışlarını durdurmuş ve Apple Pay'in kullanımı kısıtlamıştır.

Apple RT ve Sputnik'i uygulamalarını AppStore'dan kaldırdığını açıklamıştır.

ABD'nin elektronik çip üreticilerinden olan Intel ve AMD'nin yanı sıra Güney Koreli Samsung ve Tayvanlı TSMC Rusya yönelik tüm çip üretim faaliyetlerini sonlandırmıştır.

Oyuncak şirketi olan LEGO, Rusya'ya ürün göndermeyeceğini açıklamıştır.

İsveçli mobilya şirketi IKEA da Rusya'daki satış faaliyetlerine son vererek mağazalarını geçici olarak kapatmıştır.

Microsoft, Windows App'ten Russia Today'i kaldırmıştır.

Meta şirketi, Avrupa Birliği bünyesinde RT ve Sputnik'e olan erişimi kısıtlamıştır.

Meta, Instagram ve Facebook'tan Ukraynalı sivil vatandaşları hedef alan 40 sahte hesap ve grubun üyeliklerini askıya almıştır.

Twitter Rus devletiyle ilgili olan tüm medya kuruluşlarınca paylaşılan tweetlere uyarı ekleyeceğini açıklamıştır.

YouTube, Rusya'nın algı operasyonu yapmak için kullandığı YouTube hesaplarını kapatmıştır.

Warner Bros, Disney ve Sony yapım şirketleri, "The Batman", "Turning Red" ve "Morbius" isimli filmlerin vizyona girişlerini iptal etmiştir.

Telegram'ın kurucusu Pavel Durov, Ukrayna'daki şiddetin artması durumunda bazı kanalların çalışmasını kısıtlayabileceklerini açıklamıştır.

Netflix, Rusya kapsamındaki tüm faaliyetlerini dondurmuştur.

Google, Ukrayna'da tahliye edilen sivillerin güvenliğini düşünerek Google Haritalar'dan canlı trafik bilgilerinin görünmesini geçici olarak kısıtlamıştır.

Google, başta RT olmak üzere diğer Rus devlet organlarının, web sitelerindeki, uygulamalarındaki ve YouTube videolarındaki reklam kazançlarını engellemiştir.

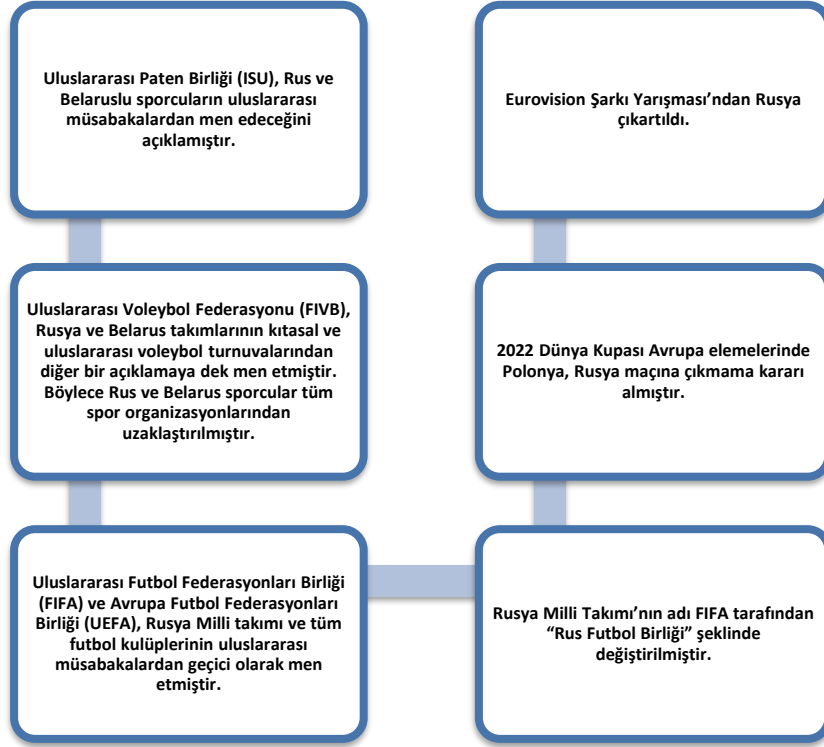
Spotify, Russia Today ve Sputnik ile ilgili içerikleri kaldırmış ve Rusya'dan çekilmiştir.

Kaynak: Medyascope

## J. Uluslararası Spor Faaliyetleri

Çeşitli uluslararası spor kurumlarının Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda açıklanmaktadır.

**Şekil 10: Uluslararası Spor Kurumları'nın Yaptırımları**



Kaynak: Medyascope

## K. Uluslararası Banka ve Borsalar

Uluslararası banka ve borsaların Rusya'ya karşı uygulamış olduğu yaptırımlar aşağıda sıralanmıştır.

**Şekil 11: Uluslararası Bankaların Yaptırımları**

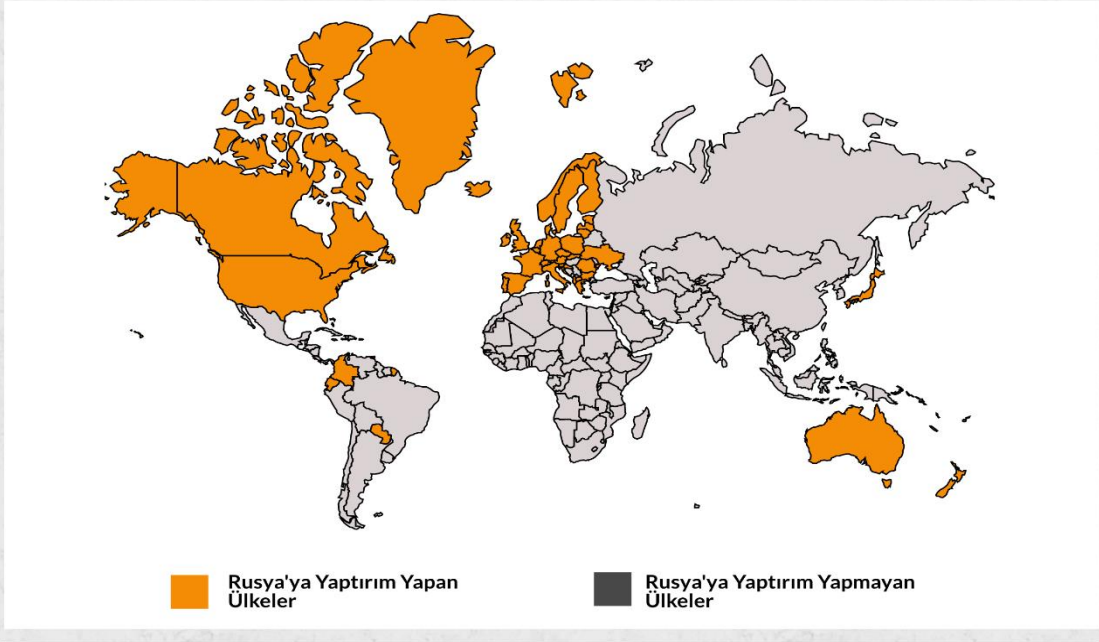


Kaynak: Medyascope

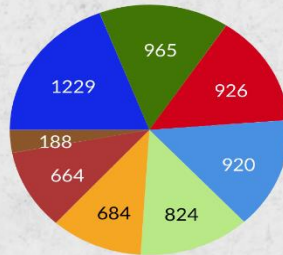
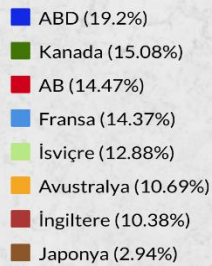
## L. Dünya Durumu

Çin Halk Cumhuriyeti, Birleşik Arap Emirlikleri Cezayir, İran, Sudan, Venezuela ve Orta Afrika Cumhuriyeti gibi ülkeler Rusya'ya uygulanan yaptırımlara katılmamış ve Rusya'ya destek olmuşlardır. Türkiye ise tarafsız kalarak yaptırımlara katılmayan ülkelerdendir.

### ÜLKELERİN RUSYA YAPTIRIM DURUMLARI



### RUSYA'YA EN ÇOK YAPTIRIM YAPAN ÜLKELER



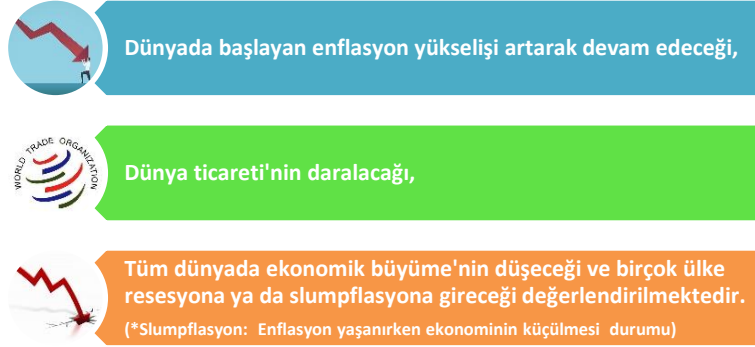
ABD almış olduğu 1229 yaptırım kararıyla en çok yaptırım yapan ülke konumundadır.

ABD'yi Kanada 965 ve AB ülkeleri 926 yaptırım miktarıyla takip etmektedir.

Kaynak: Medyascope

Pandemi sancılarında kurtulmaya çalışan dünya ekonomisi, devletlerin Rusya'ya karşı aldığı önlemler ve savaşın seyri ile gitgide artan enerji, gıda merkezli yüksek enflasyonu ciddi oranda tetiklemektedir. Rusya-Ukrayna savaşının dünya ekonomisi üzerinde 3 önemli etkisi olacaktır.

## Şekil 12: Rusya-Ukrayna Savaşının Dünya Etkileri



## 4. TÜRKİYE'YE ETKİLERİ

Kovid-19 sürecinden kalan ekonomik buhranı daha tam atlattırmamışken başlayan Rusya-Ukrayna savaşı başta dünya ülkeleri olmak üzere Türkiye'yi de ciddi etkisi altına almaktadır. Aşağıda Türkiye'nin etkilendiği alanlar tek tek incelenmiştir.

### Şekil 13: Türkiye'nin Etkilendiği Alanlar



### 4.1. Ekonomik Etkileri

Türkiye, koronavirüs sürecinden sonra makroekonomik göstergeleri iyi bir görünüm çizmemektedir. Bunun üzerine Rusya-Ukrayna savaşının başlaması ve Türkiye'nin her iki ülkede de ciddi ithalat hacmine sahip olması enerji ve gıda başta olmak üzere enflasyonu yükseltmiştir. Savaştan tam bir ay önce 24 Ocakta enflasyon %48,69 iken savaşın başladığı gün %54,4, Mart ayında ise %61,14'lere kadar tırmanışını sürdürmüştür. G20 ülkeler listesinde Türkiye sahip olduğu %61,14'lük enflasyon oranıyla sonuncu sırada yer almaktadır.

Gram altın da savaştan bir ay önce 792 TL'den alıcı bulurken savaşın başladığı gün fiyatı 836 TL, savaşın devam ettiği 6 Nisanda ise 915 TL'den satılmıştır. Savaş başlamadan önce Türkiye ekonomisi risk primi 500 bandının üstünde seyretmektedir. Savaşa tanık olan Türkiye'nin risk primi 6 Nisan itibarıyla 552 baz puan seviyelerindedir. Döviz kurunun yükselmesi Türkiye'nin ithal maliyetini daha da arttırmaktadır.

Hükümetin uygulamış olduğu düşük faiz yüksek kur politikasıyla amaçlanan üretim ve ihracattan elde edilen gelirlerin artırılmasıdır. Böylece değersizleştirilen TL'nin artan sermaye akışları ile dengelenip istihdama katkı sağlaması hedeflenmektedir. Cari açığı bu ekonomi politikası ile çözmeye yolunda olan Türkiye 23 Aralık 2021'den beri politika faizini %14 seviyesinde sabit tutmaktadır.

**Tablo 1: Savaş Öncesi, Anı ve Güncel Ekonomik Değerler**

Gösterge	24 Oca 2022	24 Şub 2022	6 Nis 2022
Dolar/TL Kuru	13,47	13,73	14,74
Enflasyon(%)	48,69	54,4	61,14
TCMB Politika Faizi(%)	14	14	14
Gram Altın(TL)	792	836	915
CDS Türkiye	556	539	552

Kaynak: TÜİK, Investing

Dünyada yaşanan bu küresel etkiye sahip olaylar ile birlikte Türkiye'yi bekleyen senaryo aşağıdaki grafikteki gibi tahmin edilmektedir. Enflasyonun hızla artması tüketimi düşürmesi ön görülmektedir. Azalan tüketim üretimi ve yatırım faaliyetlerini etkileyeceğinden dolayı işsizlik oranlarında artış yaşanması değerlendirilmektedir. Bu durumda ekonomide durgunluk ve enflasyon aynı anda yaşanacağı öngörüldüğünden dolayı stagflasyon krizini tetiklemiştir.

**Şekil 14: Türkiye'nin Ekonomik Beklenti Döngüsü**



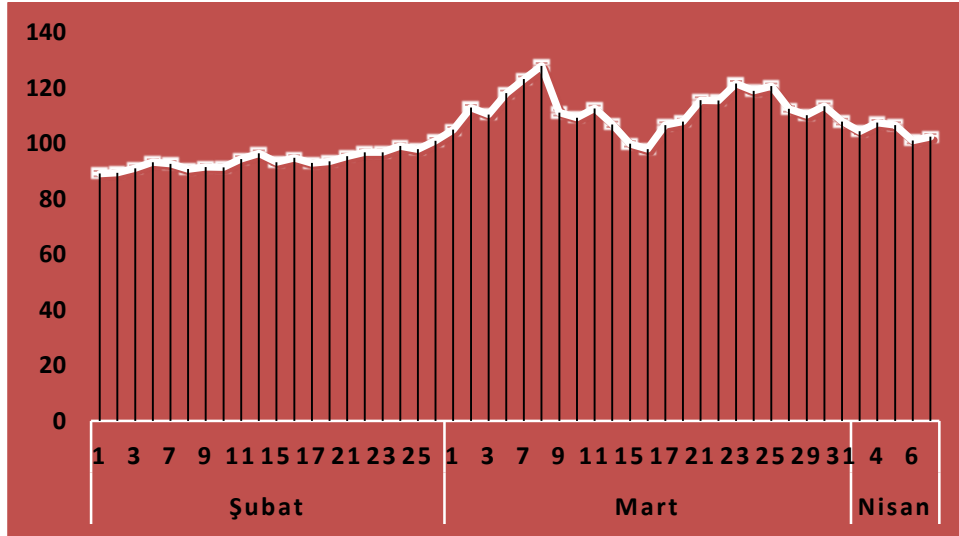
## 4.2. Enerji Etkileri

Rusya-Ukrayna savaşının da devreye girmesiyle beraber doğal gaz fiyatlarında atış meydana gelmiştir. Türkiye’de bu fiyat artışlarından ciddi oranda etkilenmektedir. Türkiye’nin, enerji sektöründe bağımlı olduğu ülkelerin başında Rusya gelmektedir. Türkiye’nin Rusya ile 1997 ve 1998 yıllarında yapmış olduğu ve 2021 ve 2025’e kadar geçerliliği olan iki doğal gaz anlaşması mevcuttur. 30 Aralık 2021’de Gazprom ve Botaş arasında 4 yıl vadeli yeni bir anlaşma imzalanmıştır. Türkiye 2021 yılında toplam 55,7 milyar metreküp doğal gaz ithalatının %45’nin sadece Rusya’dan temin etmiştir.

2022 yılının başlarında ham petrol sadece 76 dolar seviyelerindeydi. Savaşın başlaması ile beraber 2014 yılından beri görülmemiş en yüksek artışını kaydederek 100 doların üzerine çıkmıştır. Varil fiyatlarındaki bu artış sabit kalırsa yıllık cari açığa 15 milyar dolar dolaylarında olumsuz yönde etki edecektir.

22 Şubat tarihinde Rusya Luhansk ve Donetsk’i tanıma kararı aldıktan sonra hareketlenmeye başlayan ham petrol fiyatları 24 Şubatta Rusya’nın Ukrayna’ya saldırmasıyla yeniden yükselişe geçmiştir. 28 Şubat itibariyle Rusya nezdinde alınan yaptırım kararları ve Rusya’nın SWIFT sisteminden ihraç edilmesi ile ham petrol fiyatları yükselişini ciddi oranda arttırmıştır. Ukrayna devlet başkanı Zelenski’nin NATO çıkışı ve Türkiye’nin düzenlediği Antalya Zirvesi ile 7 Mart’ta son 14 yılın en büyük seviyesine ulaşan Brent petrol 139 dolardan 100 dolar bandına kadar gerilemiştir.

**Grafik 1: Brent Petrol Fiyatları (\$)**



Kaynak: Investing

Rusya'nın izlediği politika Türkiye'nin jeo-ekonomisi için yeni fırsatlar sunabilmektedir. Avrupa, Rusya'ya doğalgazda bağımlı olduğu için bu savaşa karşı ciddi bir tepki göstermekten çekinmiştir. Özellikle Almanya, Rusya'ya doğal gaz konusunda bağımlı olan en büyük Avrupa ülkesidir. Almanya, Kuzey Akım 2 Boru Hattı Anlaşması'nı Rusya'nın Donetsk ve Luhansk'a askeri operasyonunu fiili olarak başlatmasının ardından iptal etme kararı almıştır.

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırması ve genel tutumları, Avrupalı devletleri alternatif enerji kaynak arayışına itmektedir. Böylece Türkiye üzerinden geçen Azerbaycan ve İran merkezli Güney Gaz Koridoru Projesi, Avrupalı devletlerin enerji ithalatını arttırmada bir seçenek oluşturmaktadır. Bu durumun Türkiye'nin hem jeopolitik konumuna hem de ekonomik gücüne ciddi bir ivme kazandırması beklenmektedir.

### 4.3. Politik Etkileri

Savaşın Türkiye açısından en önemli etkilerinden biri de NATO üyesi olması ve bunun da jeopolitik konumu ile birleşmesidir. Savaş, Türkiye'nin dış politika gücünü dünya devletlerine hatırlatmıştır.

Montrö Boğazlar Anlaşması ile gerekli yükümlülükleri yerine getiren Türkiye, ticari gemilere geçiş izni vermiştir. Harp gemilerine ise Karadeniz'e kıyısı bulunmayan devletlere tonaj ve Karadeniz'de kalma süresi kısıtlamaları getirmiştir. Buna ek olarak anlaşma kapsamında, Türkiye savaş esnasında kendisine kıyısı olan ülkelerin harp gemilerinin boğazlardan çıkışlarını kısıtlayabilecek ve girişlerine de yalnızca gemi üssüne dönüş yapıyorsa izin verecektir.

### 4.4. Ticaret ve İş Ortaklıklarına Etkileri

Türkiye hem Rusya hem de Ukrayna ile olan ticaret hacimleri oldukça yüksek bir ülkedir. 2021 yılında Türkiye Rusya'ya 5,77 milyar dolar ihracat gerçekleştirirken; Türkiye Rusya'dan 28,96 milyar dolar ithalat yapmıştır. Ukrayna ise Türkiye'den 2,90 milyar dolar ithalat gerçekleştirirken, Türkiye'nin Ukrayna'dan ithalatı 4,52 milyar dolar olmuştur. Her iki ülkenin Türkiye ile ticaret hacimleri toplam 42,15 milyar dolardır. Yaşanan kriz ile birlikte ticaret hacmi ilerleyen süreçte düşüş yaşama riski ile karşı karşıyadır.

**Tablo 2: Türkiye'nin Rusya ve Ukrayna İle Ticaret Verileri (Milyar Dolar, 2021)**

	RUSYA	UKRAYNA
İHRACAT	5,77	2,90
İTHALAT	28,96	4,52
TİCARET HACMİ	34,73	7,42

Kaynak: TÜİK

Rusya'nın Türkiye'den tedarik ettiği ürünlerin başında üzüm, domates, narenciye, yaş meyve/sebze ürünleri, makine, kara taşıt ve aksesuarları ve giyim eşyası gelmektedir. Türkiye'nin Rusya'dan tedarik ettiği başlıca ürünler ise petrol, doğalgaz, taşkömürü, demir-çelik ürünleri, işlenmemiş alüminyum ve muhtelif tahıllardan oluşmaktadır.

Türkiye silahlı ve insansız hava araçlarında (İHA/SİHA) Ukrayna menşeli Ivchenko Progress ve Motor Sich'in birlikte ürettiği AI-322F motorunu kullanmaktadır. Türkiye'den SİHA satın alan ülke sayısı toplamda 13 iken Türkiye'nin savunma ve havacılık sektörünün ihracatı 2021'de 3,2 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin

Ukrayna ihracatında savunma sektörü İHA ve SİHA teknolojilerinin katkısı büyük önem taşımaktadır. Fakat motorların Ukrayna'dan temin edilememesi durumu Türk savunma sanayinde kriz yaratabilecektir.

Türkiye ile Rusya arasındaki yatırımların en büyüklerinden birisi de inşaat sektörüdür. Türk müteahhitler 67 ülkede toplam 384 proje ile 29,3 milyar dolarlık bir iş hacmine sahiptir. 2021 yılında Türk iş adamlarının sadece Rusya'da toplam miktarın %38'i olan 11,2 milyar dolarlık yatırımı bulunmaktadır. Aynı şekilde Türkiye'nin Ukrayna'da da artışa geçen inşaat projeleri 1.6 milyar dolar miktarında bir portföy oluşturmaktadır. Türkiye'nin belirleyeceği politika ve Rusya'nın alacağı olası yatırım kararları inşaat sektörünü de ciddi bir şekilde etkileme riski bulunmaktadır.

Son olarak Türkiye'de bulunan Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin yapımında Atomstroyexport adlı Rus kamu şirketi sorumludur. 20 milyar doları geçmesi düşünülen proje maliyeti Rusya'ya bedelsiz olarak ihale edilmiştir. Olası bir risk durumunda büyük bir yatırımın riske girmesi düşünülmektedir.

#### 4.5. Turizm Etkileri

2021 yılında yaklaşık 30 milyon turist Türkiye'ye 24,5 milyar dolar döviz kazandırmıştır. Bu ziyaretçilerden 4 milyon 656 bini Rusya uyruklu iken 2 milyon 55 bini ise Ukrayna uyrukludur. Her iki ülkenin Türkiye'ye gönderdikleri turistler toplam ziyaretçilerin %23'ünü oluşturmaktadır. Rusya ve Ukrayna vatandaşlarının seyahat planlarının ilk sıralarında olan Türkiye 2022 yılı için toplamda 35 milyon turist ile 35 milyar dolar hedeflemektedir.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve yatırımların Türkiye'ye gelecek turist sayısını da etkilemesi beklenmektedir. Rusya'dan Türkiye'ye 2021 yılında toplam 4,7 milyon turist gelmiştir. Rusya Tur Operatörleri Birliği Başkanı Lomidze, 2022 yılında yaşanan politik koşulların ve havayolu fiyatlarının belirleyici olacağını vurgulamıştır. Lomidze bu sene 2 milyon turist gelmesi durumunda sezonun iyi geçeceğini değerlendirmektedir. Başta oteller olmak üzere turizm esnafı ve personeli ilk başta bu krizden etkilenecek olan kesimlerdir. Türkiye'nin cari açığına destek olan turizm sektöründe bir kriz yaşanması ihtimali bulunmaktadır.

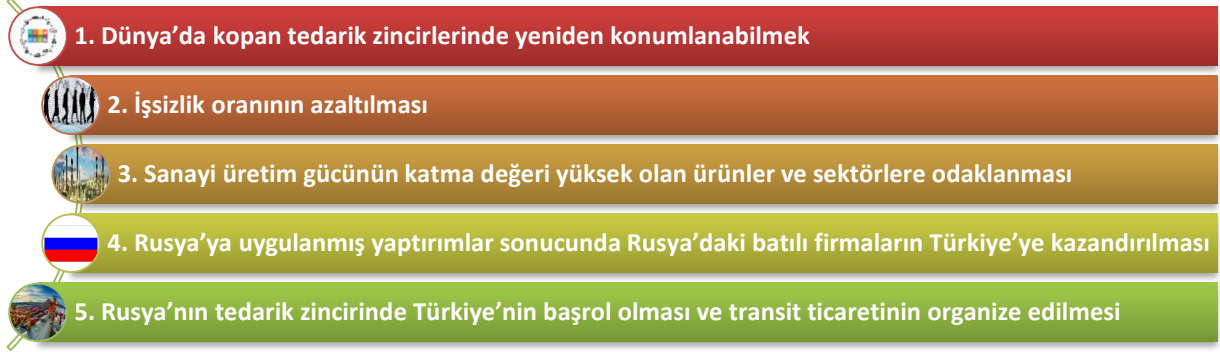
#### 4.6. Gıda Etkileri

Türkiye Rusya'dan tedarik ettiği tarım ürünleriyle Rusya'nın en büyük tarım ürünleri ithalatçıları arasında yer almaktadır. 2021 yılında Türkiye Rusya'dan 4,3 milyar dolar değerinde tarım ürünü ithal etmiştir. Türkiye'nin 2021'de en çok ithal ettiği tarım ürünü 1,8 milyar dolar ve 6,7 milyon ton ile buğdaydır. Ukrayna da Türkiye'nin buğday tedarikçilerindedir. Türkiye buğday ithalatının %64,6'sını Rusya'dan, %13,4'ü ise Ukrayna'dan gerçekleştirmektedir. Bundan dolayı Rusya-Ukrayna Savaşı buğdayın tedarik yapısındaki etkileri nedeniyle Türkiye'deki ekmek ve diğer gıda fiyatlarını etkilemesi beklenmektedir. Türkiye 2020/2021 sezonunda Ayçiçek yağını %50,6'sını Rusya'dan ve %14,6'sını Ukrayna'dan ithal etmiştir. Türkiye ayçiçek yağı ithalatında iki ülkenin ilk sıralarında yer almaktadır.

## 5. POTANSİYEL FIRSATLAR

Rusya-Ukrayna savaşının ardından uygulanan yaptırım kararları ile değişen dünya düzeninde, kendi ülkemizin konumunu avantaja çevirecek genel maddeler aşağıda sıralanmaktadır.

**Şekil 15: Savaş ve Yaptırımlar Sonrası Türkiye'nin Potansiyel Fırsatları**

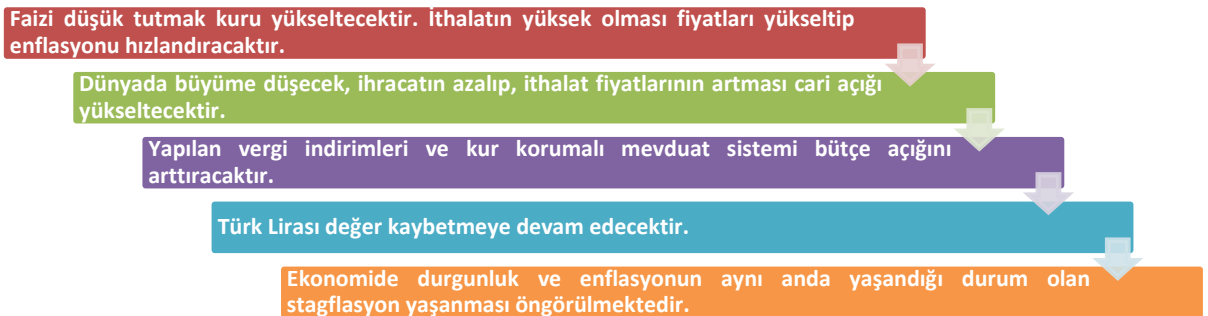


## 6. SONUÇ

Rusya-Ukrayna savaşının başlamasıyla Rusya'ya uygulanan yaptırımlar savaş bitse dahi devam edeceği için doğrudan veya dolaylı olarak küresel bir etki yaratmaktadır. Avrupa Birliği ülkeleri başta olmak üzere NATO müttefiklerini oluşturan Rusya karşıtı ülkelere de misilleme yapan Putin, enerji kartını ortaya koymuştur. Doğal gaz ihracatını belirli ülkeler için Rus rublesi para cinsinden yapacağını açıklayan Rus yönetimi uluslararası arenada yaptırımlara karşı kendi kozunu oynamaktadır. Ayrıca Putin savaşın Ukrayna yönetimi düşürülene kadar ya da operasyonların başarılı bir şekilde tamamlanana kadar durmayacağını açıklamıştır.

Türkiye her ne kadar tarafsız bir politika izlese de savaştan etkilenmektedir. Enerji ve gıda sektörlerinde yaşanan yüksek enflasyon bu durumun en açık kanıtıdır. Türkiye iki ülke arasında diyalog köprüsü vazifesi üstlenip Antalya'da Dış İşleri Bakanlıkları seviyesinde barış müzakeresini yürütmüştür. Buradan çıkan kararlar savaşın tansiyonunu düşürmüş piyasalardaki kısmi iyileşmeleri beraberinde getirmiştir. Salgın sürecinden sonra bu krizin dünya ticaret ve ekonomi hacimlerini daraltacağı öngörülmektedir. Savaşın Türk ekonomisi üzerindeki temel etkileri ve beklentiler aşağıda verilmektedir.

**Şekil 16: Rusya-Ukrayna Savaşının Türkiye Ekonomisi Üzerindeki 5 Temel Etkisi ve Beklentiler**



### 7. KAYNAKÇA

- **Dr. Muhammet KOÇAK – Uluslararası İlişkiler Uzmanı**  
<https://www.aa.com.tr/tr/analiz/gorus-rusya-ukrayna-savasinin-turkiyeye-etkileri/2519470>
- **Hikmet ADAL – Rusya-Ukrayna Savaşı Türkiye Ekonomisini Nasıl Etkiler?**  
<https://m.bianet.org/bianet/ekonomi/258247-rusya-ukrayna-savasi-turkiye-ekonomisini-nasil-etkiler>
- **Mahfi EĞİLMEZ – Ukrayna Savaşının Ekonomik Etkileri**  
<https://www.mahfiegilmez.com/2022/03/ukrayna-savasnn-ekonomik-etkileri.html>
- **Alp SELİM – Rusya’ya Hangi Yaptırımlar Uygulanıyor?**  
<https://medyascope.tv/2022/03/07/rusyaya-hangi-yaptirimlar-uygulaniyor/>
- **Türkiye İstatistik Kurumu**
- **Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası**
- **Investing.com**